

NORE OG UVDAL KOMMUNE

Næring, miljø og kommunalteknikk

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
2017/1059

Saksbeh:
SLB - 31024613

Arkivkode:
V31

Dato:
18.10.2017

Høringsuttalelse - Endringer i reglene om nydyrking - Forbud mot nydyrking av myr

Vi viser til deres høringsbrev datert 11.7.2017.

Hovedutvalg for næring, miljø og kommunalteknikk behandlet høringen i møte 12.10.2017 sak 74/17.

Vedtak Hovedutvalg for næring, miljø og kommunalteknikk – 12.10.2017:

«Generelt:

Nore og Uvdal kommune stiller spørsmålstegn ved den strukturdrivende landbrukspolitikken som har blitt ført de siste årene, spesielt i forhold til at driftsbygninger bør ha tilstrekkelig arealgrunnlag. Det foreslåtte forbudet mot nydyrking av myr passer ikke inn i denne sammenhengen.

Det påpekes også at den samfunnsøkonomiske besparelsen ved et slikt forbud bare er på kr 1 million for hele landet, og at dette er lite i forhold til den ulempen enkelte gårdbrukere får.

Det meste av det dyrkbare arealet, inkludert dyrkbar myr, ligger i klimasoner som uansett ikke egner seg for kornproduksjon. Et forbud mot nydyrking av myr vil derfor i stor grad få negativ betydning for husdyrholdet og matproduksjonen i Norge. Dette momentet bør fremstilles bedre når Stortingsproposisjonen skal utarbeides.

Jordlova:

*§ 11 Drift av jordbruksareal, nydyrking og driftsvegar
Ingen merknad.*

Nydyrkingsforskrifta:

§ 1 Formål

Det vil være uheldig at § 3 fjerde ledd annet punktum om adkomst til bakenforliggende areal, ikke videreføres etter denne flyttingen. Dette er et viktig moment i vurderingen av søknader om godkjenning av plan for nydyrking, for å hindre at eksisterende ferdselsveier og større stier blir avskåret av innmark. Dersom dette hensynet ikke skal stå i § 3, bør det tas med i § 1.

Postadresse:	Telefon:	Telefax:	E-post:	Organisasjonsnr.:
Sentrum 16 3630 RØDBERG	31 02 40 00	31 02 40 01	postmottak@nore-og-uvdal.kommune.no	964 950 946

Hjemmeside: www.nore-og-uvdal.kommune.no

§ 3 Definisjoner

Kommunene vil be Departementet vurdere om det skal være definisjoner av både dyp og grunn myr, spesielt i forhold til dispensasjonsadgang.

§ 6 Når godkjenning ikke kan gis

Både i Hallingdal og Nore og Uvdal er det mange gårdsbruk som ligger høyt over havet, og som har lite dyrket jord i nærheten av tunet. I tillegg er det mye brattlendte gårdsbruk i disse områdene. Det dyrkbare arealet ligger derfor ikke sjelden på en skogteig et stykke i fra driftssenteret, eller på fjellet der det er flatere. Avlingspotensialet varierer, naturlig nok er det mindre avling høyere opp.

Det bør derfor kunne gis dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr i særskilte tilfeller:

I disse områdene er det ofte arealklasser som går over i hverandre, f.eks. vil det være både skogsområder og eksisterende innmarksbeiter som delvis består av myr. Slike «øyer» eller impedimenter av myr vil kunne føre til at et større nydyrkingsfelt bestående av areal som ellers er kurant å godkjenne, ikke lar seg gjennomføre og dyrke opp fordi det driftsmessig blir for tungvint i forhold til den høye investeringskostnaden. Det bør derfor være mulig å få dispensasjon fra forbudet i § 6 første ledd når det er under 15 % myr, som del av et større nydyrkingsfelt og det er mindre myrarealer som ikke ligger i ytterkant av feltet.

Dagens landbrukspolitik er slik at mange gårdbrukere må føre opp større driftsbygninger enn arealgrunnlaget i utgangspunktet tillater, for å kunne være heltidsbønder og leve av gården. Dette er nå vanlig i Hallingdal og Numedal, og bruksutbygginger følges ofte av nydyrkingssøknader. Når politisk gitte rammer over mange år har lagt opp til en slik utvikling, må det også være dispensasjonsadgang for å kunne godkjenne nydyrking av myr når gårdbrukeren har bygd ny driftsbygning og trenger mer dyrka areal i forbindelse med bruksutbyggingen. Det kan tenkes at en i slik dispensasjon kan skille mellom dyp og grunn myr.

Det er også noen tilfeller der dyrkbare myrer ligger like inntil eksisterende driftsbygninger og tun. Her vil den driftsmessige fordelene ved oppdyrking være så stor, at dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr også må kunne vurderes. Kortere avstand mellom dyrka areal og driftssenter gir også lavere utslipp av klimagasser, og bidrar positivt i klimaregnskapet. Det har tidligere vært maksimale avstander mellom driftssenter og tilleggsjord, men dette har blitt fjerna etter politiske vedtak.»

Vedlagt følger særutskrift av Hovedutvalg for næring, miljø og kommunalteknikk sin sak. Nr. 74/17.

Med vennlig hilsen

Silje Ljøterud Bergan
Jordbrukssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur

Postadresse:	Telefon:	Telefax:	E-post:	Organisasjonsnr.:
Sentrum 16 3630 RØDBERG	31 02 40 00	31 02 40 01	postmottak@nore-og-uvdal.kommune.no	964 950 946

Hjemmeside: www.nore-og-uvdal.kommune.no

Rødberg : 27.09.2017
Arkiv : V31
Saksmappe : 2017/1059
Avd. : Næring, miljø og kommunalteknikk
Saksbehandler : Silje Ljøterud Bergan

Høringsuttalelse - Endringer i reglene om nydyrking - Forbud mot nydyrking av myr

MØTEBEHANDLING:		
<i>Utvalg</i>	<i>Møtedato</i>	<i>Utvalgssak</i>
Hovedutvalg næring, miljø og kommunalteknikk	12.10.2017	74/17

Saken gjelder:

Landbruks – og matdepartementet har sendt ut høringsnotat med forslag til endring i forskrift om nydyrking (FOR-1997-05-02-423) og lov om jord (LOV -1995-05-12-23) § 11 andre ledd. Høringsbrevet er datert 11.07.2017, kommunene er blant høringsinstansene. Frist for innsending av høringsuttalelse er satt til 11. oktober 2017.

Fakta:

Departementet foreslår endringer i forskrift om nydyrking, heretter kalt nydyrkingsforskriften. Landbruks- og matdepartementet foreslår også endring i lov om jord, heretter kalt jordlova, § 11 andre ledd.

Endringene i nydyrkingsforskriften går i hovedsak ut på at det innføres et forbud mot nydyrking av myr med utgangspunkt i klimahensyn. Det foreslås også adgang til å kunne dispensere fra forbudet i særlige tilfeller. I tillegg foreslås det enkelte mindre forskriftsendringer.

Endringen i jordlova innebærer at hjemmelsgrunnlaget for å kunne gi forskrift om nydyrking utvides fra og "å unngå skade på natur- og kulturlandskap" til også å omfatte hensynet til klima.

Tilsvarende høring ble gjennomført i 2010, men prosessen ble da stoppet fordi de foreslåtte endringene ikke ble ansett å være tilstrekkelig utredet.

Bakgrunn:

All nydyrking frigjør klimagasser som følge av at dypereliggende jordmasser eksponeres for luft og fysisk påvirkning. Omfanget av utslippet av klimagasser avhenger imidlertid av hva slags areal som nydyrkes og nydyrkingsmetoden som brukes.

Dyrking av myrarealer innebærer relativt store utslipp av klimagasser, sammenlignet med andre arealer bestående av mineraljord. Redusert vannstand ved drenering av myrarealer øker tilgangen på oksygen slik at torven raskere brytes ned, og karbonet i torven frigjøres som metan (CH₄) og karbondioksid (CO₂). Fysisk påvirkning i form av flytting av myrjord, vil også medføre økte utslipp av klimagasser, fortrinnsvis metan. Oppdyrka myrjord vil avhengig av grunnvannstand også avgi mer klimagasser enn mineraljord, særlig gjelder det lystgass (N₂O).

Revidering av nydyrkingsforskrifta i forhold til forbud mot oppdyrking av myr nevnes som et aktuelt klimatiltak i flere sammenhenger, mellom annet St. meld 9 (2011-2012) Landbruks- og matpolitikken – Velkommen til bords, Klimaforliket 2012 basert på St. meld 21 (2011-2012) Norsk klimapolitikk, Stortingets budsjettvedtak 2017 og St. meld 11 (2016-2017) Endring og utvikling – En fremtidsrettet landbruksproduksjon. Det vises i høringen også til internasjonale klimaforpliktelser og at landbruksektoren også er forpliktet til å gjennomføre klimatiltak.

Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO) har i 2015 og 2016 laget en utredning av behovet for endring av nydyrkingsforskrifta i forhold til å oppnå reduserte utslipp av klimagasser fra myr, og konsekvensene av dette. Utredningen viser at det i perioden 2010-2014 ble dyrket 16 000 da, hvorav 37 % var myrjord. Av det godkjente myrarealet var 34 % grunn myr og 66 % dyp myr. NIBIO fant at det aller meste av myrjorda som ble dyrket brukes til grasproduksjon, fordi arealet er mindre egnet til kornproduksjon.

Mat- og landbruksdepartementet fremmer forslag om et generelt forbud mot nydyrking av myr, og NIBIO har regnet ut at dette bare vil berøre 12 kommuner i større grad. Ingen av disse ligger i Hallingdal eller Nore og Uvdal. NIBIO mener derfor at «konsekvensene for jordbruket vil være av en lokal karakter, blant annet betinget av restriksjonens karakter/omfang, nydyrkingsaktiviteten i området, samt tilgangen på dyrkbar myr og alternativ dyrkbar mineraljord i det berørte området».

I utredningen har NIBIO funnet at et forbud mot nydyrking av myr vil føre til betydelig reduksjon i utslipp av klimagasser fra dyrkingsfeltet, og anslår netto årlig samfunnsøkonomisk gevinst til kr 500 pr. da. Anslaget baserer seg på gevinst ved reduserte utslipp av klimagasser fratrukket bedriftsøkonomisk tap ved ikke å få utvidet dyrka areal til landbruksproduksjon. NIBIO korrigerer tidligere rapporter i 2017, og anslår nå at 2 000 da myrreal blir godkjent for nydyrking pr. år. Med denne referansebanen vil et forbud mot nydyrking av all myr føre til en reduksjon i utslipp av klimagasser fra myr på 188 216 tonn CO₂ ekvivalenter i 2050. Årlig samfunnsøkonomisk besparelse er dermed på kr 1 million for hele landet.

Gjeldende rett:

Nydyrking er regulert av nydyrkingsforskrifta av 1996, som er hjemlet i jordloven § 11. Nydyrking omfatter fulldyrking, overflatedyrking og dyrking av tidligere dyrket jord som har ligget brakk i minst 30 år. Søknad skjer til kommunen på fastsatt skjema, og sendes på høring til kulturminnevernmyndighetene v/ fylkeskommunen, til fylkesmannen dersom det finnes kartlagte natur- og miljøverdier, og hvis aktuelt til berørte naboer. Det skal tas hensyn til miljøverdier som biologisk mangfold, kulturminner og landskapsbildet. Det skal for øvrig legges vekt på å sikre driftsmessig gode løsninger.

Det kreves konsekvensutredning for nydyrkingstiltak over 50 da. I de fleste tilfeller er behandling delegert til administrasjonen i kommunene.

Statistikk:

Det har blitt dyrka mye jord i Norge, særlig fra 1920-tallet til 1992, da det ble gitt betydelige statlige tilskudd til nydyrking. Flere kommuner gir i dag tilskudd til nydyrking fra næringsfondene. Nydyrkinga var høyest i perioden 1975-1979, og har ellers variert i omfang. Siste 20 år har nydyrkinga vært høyest i 1998, 2010 og 2016. Det regnes med at 3,7 % av Norges landareal er dyrkbart areal.

Areal godkjent for nydyrking blir rapportert inn i forbindelse med KOSTRA. Buskerud er et fylke med middels stor nydyrking, sammenlignet med andre fylker. Det vises til vedlegg som viser areal godkjent for nydyrking i Hallingdal og Nore og Uvdal siste 5 år, hvor mye dyrkbart areal som finnes og hvor mye av dette som er myr. Det dyrkbare arealet er også vist grafisk pr. kommune.

Landbruks- og matdepartementets vurderinger og forslag:

Landbruks- og matdepartementet, heretter kalt Departementet, viser til at det er Stortinget som har bedt om endring av nydyrkingsforskrifta med tanke på forbud mot nydyrking av myr. Det vises til at et slikt forbud vil være et inngrep i grunneiers råderett over privat eiendom, og et forbud må ha klar hjemmel i jordloven og ellers et klart formål.

Departementet viser til at forbudet mot nydyrking av myr er rettet mot de arealer som faglig sett vil frigjøre mest klimagasser, ved drenering og oppdyrking. Det ønskes ikke noe skille mellom dyp og grunn myr, da dette tenkes å medføre større oppdyrking av grunn myr og i tillegg vil være vanskelig å følge opp i praksis.

Departementet ser behov for å ha dispensasjonsadgang i særskilte tilfeller, og ønsker i særlig grad tilbakemelding fra høringsinstansene om hvilke kriterier som skal vektlegges i vurdering av dispensasjoner.

Det vises til vedlagt høringsnotat, med merknader til lov- og forskriftsendringene, samt forskriftsforslag og eksisterende forskrift.

Rådmannens vurdering:

På jordbrukssamlinga for kommunal landbruksforvaltning i Hallingdal og Øvre Numedal, på Ål 29. August ble høringsnotatet gått igjennom og diskutert. Det blir laget et felles forslag til høringsuttalelse, som blir lagt frem for politisk behandling i hver kommune.

Kommunene er enige om at endringsforslaget er del av de klimatiltak Stortinget ønsker vurdering av, og er klar over at landbrukssektoren også må gjennomføre klimatiltak for å nå de mål som Stortinget har satt. Det er også enighet om at det er svært viktig med en omfattende og fleksibel adgang til dispensasjon, fordi det alltid vil være lokale forskjeller i naturgitte forhold og driftsopplegg. Ikke minst vil et slikt forbud kunne gå utover enkelte gårdbrukere, som kanskje har tilgang til begrensa areal som er dyrkbare.

En har ingen merknad til endring av jordloven § 11 andre ledd, fordi endringen bare gjelder å klargjøre hjemmelen for å endre nydyrkingsforskrifta i tråd med Stortingets vedtak.

Generelt viser en til at Stortinget i St. meld 11 (2016-2017) har vedtatt mål om økning i matproduksjonen i Norge, og i nasjonal jordvernstrategi fra 2015 har Stortinget bedt regjeringen om å finne tiltak for å øke nydyrkinga.

Det er enighet om at nydyrkinga må økes for å kompensere for at tidligere dyrka jord går ut av drift, blir omdisponert til annen bruk, eller fordi en øker landbruksproduksjonen.

Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord til andre formål etter plan- og bygningsloven har økt de siste tre årene, etter å ha minket over flere år, og er nå på nivå med det som var i 2010. I en slik situasjon stiller en spørsmålstegn ved den strukturdrivende landbrukspolitikken som har blitt ført de siste årene, spesielt i forhold til at driftsbygninger bør ha tilstrekkelig arealgrunnlag. Det foreslåtte forbudet mot nydyrking av myr passer ikke inn i denne sammenhengen.

En ser at landbrukssektoren på grunnlag av Stortingets vedtak må gjennomføre klimatiltak, og at et forbud mot nydyrking av myr fører til reduksjon i utslipp av klimagasser. Det påpekes likevel at den samfunnsøkonomiske besparelsen ved et slikt forbud bare er på kr 1 million for hele landet, og at dette er lite i forhold til den ulempe enkelte gårdbrukere får. Departementet må vurdere grundig om det er gjennomførbart å skille mellom dyp og grunn myr, og legge vekt på høringsuttalelsene fra landbrukets fagorganisasjoner.

Det vises i høringsnotatet til at kornareal har størst betydning for matproduksjon basert på arealbruk, og konsekvensen av forbud mot nydyrking av myr blir derfor ansett som liten siden myrjord er mindre egnet til korndyrking. En vil påpeke at selvforsyningsgraden for norsk matkorn er mellom 40 – 50 %, i 2016 er den så lav som 43 % (Kilde: Opplysningskontoret for brød og korn). I Norge blir 90 % av jordbruksarealet brukt til eng og beite for husdyr. Det meste av det dyrkbare arealet, inkludert dyrkbar myr, ligger i klimasoner som uansett ikke egner seg for kornproduksjon. Et forbud mot nydyrking av myr vil derfor i stor grad få negativ betydning for husdyrholdet og matproduksjonen i Norge. Dette momentet bør fremstilles bedre når Sttingsproposisjonen skal utarbeides.

Kommunene vil i det følgende kommentere de aktuelle paragrafene i nydyrkingsforskrifta som ønskes endret.

§ 1 Formål

Det har mindre betydning om definisjonen av natur- og kulturlandskapsverdier blir flytta fra § 3 fjerde ledd til § 1, så lenge betydningen av å sikre driftsmessige gode løsninger ikke blir tonet ned. Det vil likevel være uheldig at § 3 fjerde ledd annet punktum om adkomst til bakenforliggende areal, ikke videreføres etter denne flyttingen. Dette er et viktig moment i vurderingen av søknader om godkjenning av plan for nydyrking, for å hindre at eksisterende ferdselsveier og større stier blir avskåret av innmark. Dersom dette hensynet ikke skal stå i § 3, bør det tas med i § 1.

§ 2 Virkeområde

Som eksisterende forskrift. Ingen merknad.

§ 3 Definisjoner

Dersom det skal tas inn en definisjon av myr i § 3 fjerde ledd, er det gunstig som Departementet foreslår å bruke definisjonen som følger av AR5, dvs gjeldende regelsett for markslag. Det skiller ikke mellom dyp og grunn myr, og en ser at det kan være grunner for og ikke ha slikt skille av praktiske grunner. Kommunene vil likevel be Departementet vurdere om det skal være definisjoner av både dyp og grunn myr, spesielt i forhold til dispensasjonsadgang.

§ 4 Godkjenning av nydyrking

Som eksisterende forskrift. Ingen merknad.

§ 5 Forhold av betydning for avgjørelsen

Endringsforslaget har sammenheng med flytting av ledd fra § 3 til § 1, og har ingen konsekvens for saksgangen. Ingen merknad.

§ 6 Når godkjenning ikke kan gis

Forbudet mot nydyrking av myr tas inn i nytt første ledd, der også dispensasjonsadgangen i særskilte tilfeller omtales. Øvrige endringer er av teknisk karakter, og har ingen konsekvens for saksgangen.

I Hallingdal og i Nore og Uvdal er det en del gårdsbruk som ligger høyt over havet, og som har lite dyrket jord i nærheten av tunet. I tillegg er det mye brattlendte gårdsbruk i disse områdene. Det dyrkbare arealet ligger derfor ikke sjelden på en skogteig et stykke ifra driftssenteret, eller på fjellet der det er flatere. Avlingspotensialet varierer, naturlig nok er det mindre avling høyere opp.

Det bør derfor kunne gis dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr i særskilte tilfeller:

I disse områdene er det ofte arealklasser som går over i hverandre, f.eks. vil det være både skogsområder og eksisterende innmarksbeiter som delvis består av myr. Slike «øyer» eller impedimenter av myr vil kunne føre til at et større nydyrkingsfelt bestående av areal som ellers er kurant å godkjenne, ikke lar seg gjennomføre og dyrke opp fordi det driftsmessig blir for tungvint i forhold til den høye investeringskostnaden.

Det bør derfor være mulig å få dispensasjon fra forbudet i § 6 første ledd når det er under 15 % myr, som del av et større nydyrkingsfelt og det er mindre myrarealer som ikke ligger i ytterkant av feltet. Slike myrarealer vil uansett blir påvirket av en ev. dyrking av tilliggende arealer.

Dagens landbrukspolitik er slik at mange gårdbrukere må føre opp større driftsbygninger enn arealgrunnlaget i utgangspunktet tillater, for å kunne være heltidsbønder og leve av gården. Dette er nå vanlig i Hallingdal og Numedal, og bruksutbygginger følges ofte av nydyrkingssøknader. Når politisk gitte rammer over mange år har lagt opp til en slik utvikling, må det også være dispensasjonsadgang for å kunne godkjenne nydyrking av myr når gårdbrukeren har bygd ny driftsbygning og trenger mer dyrka areal i forbindelse med bruksutbyggingen. Det kan tenkes at en i slik dispensasjon kan skille mellom dyp og grunn myr.

Det er også noen tilfeller der dyrkbare myrer ligger like inntil eksisterende driftsbygninger og tun. Her vil den driftsmessige fordelene ved oppdyrking være så stor, at dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr også må kunne vurderes. Kortere avstand mellom dyrka areal og driftssenter gir også lavere utslipp av klimagasser, og bidrar positivt i klimaregnskapet. Det har tidligere vært maksimale avstander mellom driftssenter og tilleggsjord, men dette har blitt fjerna etter politiske vedtak.

§ 7 Søknad om godkjenning av plan for nydyrking

Stort sett som eksisterende forskrift. Ingen merknad.

§ 9 Saksforberedelse

Stort sett som eksisterende forskrift. Mindre endringer i forhold til flytting mellom §§ 1 og 3. Ingen merknad.

§ 10 Vedtakets innhold

Stort sett som eksisterende forskrift. Mindre endringer i forhold til eksisterende lovverk. Ingen merknad.

§§ 11 - 13 Avsluttende bestemmelser

Stort sett som eksisterende forskrift. Mindre endringer i forhold til eksisterende lovverk. Ingen merknad.

Konsekvens for landbruket i Nore og Uvdal kommune:

I Nore og Uvdal er det 52 764 da dyrkbar jord. Utrekningen er gjort på grunnlag av kartlaget dyrkbar jord i AR5 (markslag). Av dette er 16 163 da klassifisert som dyrkbar myr (31 % av totalt dyrkbart areal, kilde: Ressursoversikt 02/2014 NIBIO). Det er ikke kjent hvor mye av dette som ligger i bygdene, i skogen eller på fjellet, men erfaring viser at det meste trolig ligger i dalsidene og på fjellet. Det er heller ikke kjent om noe av dette arealet er verna i annet lovverk. De fem siste årene har det i gjennomsnitt blitt godkjent nydyrking av 44 da /år i Nore og Uvdal (kilde: KOSTRA /SSB), i alt 221 da. Av dette var bare 4 da myr. Endringsanalyse for AR5 (markslag) viser at totalt 126 da er endret fra myr til jordbruksareal. Dette tallet inneholder både dyrking og ev. feilretting i AR5.

I dag er det ikke lenger førstevalget å dyrke opp myr, slik en gjorde tidligere for å unngå å måtte flytte stein og pigge /skyte ut fjell. Drenering blir også gjort annerledes i dag. Med dagens maskiner er det nok mulig å dyrke opp mer areal enn tidligere, men i denne sammenheng antas det at kartleggingen er riktig. Bedriftsøkonomiske vurderinger gjør at en heller dyrker opp arealer i nærheten av bygdene, enn flate areal på fjellet, så sant en har tilgang på alternative arealer. Det kan antas at mye av de dyrkbare myrene ligger på fjellet, og hvorvidt det er aktuelt å dyrke i disse områdene vil variere i ulike deler av kommunen. I enkelte av bygdene i kommunen har mange gårdsbruk dyrka mark i fjell – og seter områdene, imens dette er mindre vanlig i andre deler av kommunen der tilgangen på jordbruksareal tilknyttet driftssenteret er bedre. Det er også sannsynlig at mye av den dyrkbare myra består av mindre arealer, «øyer», som ligger inne i større dyrkingsfelt.

Det er en god del av det dyrkbare arealet i Nore og Uvdal som er registrert som myr (31 %), og et forbud vil derfor kunne føre til ulempe for enkelte gårdbrukere. I særlig grad gjelder det gårdbrukere som har investert i ny driftsbygning, og som i forbindelse med det må dyrke opp det dyrkbare arealet de har, samt de som har mindre myrarealer inne i større dyrkingsfelt. Det vil også i enkelte områder i kommunen være viktig med mulighet til oppdyrking av områder med myr som er dyrkbar, der arealressursene rundt driftssentrene er begrenset, og avstanden til fjellområdene med dyrkbar jord er kortere. I nevnte tilfeller er det viktig å ha god dispensasjonsadgang, som gjør det mulig å gjennomføre nydyrking.

Det har vært mange investeringsprosjekter for utvidelse av grovfôrbaserte produksjoner i kommunen de siste årene. Flere av disse investeringsprosjektene har vært fulgt av nydyrkingssøknader, da det er lite leiejord tilgjengelig i kommunen. Konsekvensene av endringsforslagene for gårdbrukere i kommunen vil avhenge av hva som blir lagt til grunn i dispensasjonsbestemmelsene. Det vil være viktig at det fortsatt skal legges vekt på å sikre driftsmessige gode løsninger med god arrondering av jordbruksareal som nydyrkingsforskriften § 1 sier i dag.

Rådmannens forslag til uttalelse:

Generelt:

Nore og Uvdal kommune stiller spørsmålstegn ved den strukturdrivende landbrukspolitikken som har blitt ført de siste årene, spesielt i forhold til at driftsbygninger bør ha tilstrekkelig arealgrunnlag. Det foreslåtte forbudet mot nydyrking av myr passer ikke inn i denne sammenheng.

Det påpekes også at den samfunnsøkonomiske besparelsen ved et slikt forbud bare er på kr 1 million for hele landet, og at dette er lite i forhold til den ulempen enkelte gårdbrukere får.

Det meste av det dyrkbare arealet, inkludert dyrkbar myr, ligger i klimasoner som uansett ikke egner seg for kornproduksjon. Et forbud mot nydyrking av myr vil derfor i stor grad få negativ betydning for husdyrholdet og matproduksjonen i Norge. Dette momentet bør fremstilles bedre når Stortingsproposisjonen skal utarbeides.

Jordlova:

§ 11 Drift av jordbruksareal, nydyrking og driftsvegar
Ingen merknad.

Nydyrkingsforskrifta:

§ 1 Formål

Det vil være uheldig at § 3 fjerde ledd annet punktum om adkomst til bakenforliggende areal, ikke videreføres etter denne flyttingen. Dette er et viktig moment i vurderingen av søknader om godkjenning av plan for nydyrking, for å hindre at eksisterende ferdselsveier og større stier blir avskåret av innmark. Dersom dette hensynet ikke skal stå i § 3, bør det tas med i § 1.

§ 3 Definisjoner

Kommunene vil be Departementet vurdere om det skal være definisjoner av både dyp og grunn myr, spesielt i forhold til dispensasjonsadgang.

§ 6 Når godkjenning ikke kan gis

Både i Hallingdal og Nore og Uvdal er det mange gårdsbruk som ligger høyt over havet, og som har lite dyrket jord i nærheten av tunet. I tillegg er det mye brattlendte gårdsbruk i disse områdene. Det dyrkbare arealet ligger derfor ikke sjelden på en skogteig et stykke i fra driftssenteret, eller på fjellet der det er flattere. Avlingspotensialet varierer, naturlig nok er det mindre avling høyere opp.

Det bør derfor kunne gis dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr i særskilte tilfeller:

I disse områdene er det ofte arealklasser som går over i hverandre, f.eks. vil det være både skogsområder og eksisterende innmarksbeiter som delvis består av myr. Slike «øyer» eller impedimenter av myr vil kunne føre til at et større nydyrkingsfelt bestående av areal som ellers er kurant å godkjenne, ikke lar seg gjennomføre og dyrke opp fordi det driftsmessig blir for tungvint i forhold til den høye investeringskostnaden. Det bør derfor være mulig å få dispensasjon fra forbudet i § 6 første ledd når det er under 15 % myr, som del av et større nydyrkingsfelt og det er mindre myrarealer som ikke ligger i ytterkant av feltet.

Dagens landbrukspolitik er slik at mange gårdbrukere må føre opp større driftsbygninger enn arealgrunnlaget i utgangspunktet tillater, for å kunne være heltidsbønder og leve av gården. Dette er nå vanlig i Hallingdal og Numedal, og bruksutbygginger følges ofte av nydyrkingssøknader. Når politisk gitte rammer over mange år har lagt opp til en slik utvikling, må det også være dispensasjonsadgang for å kunne godkjenne nydyrking av myr når gårdbrukeren har bygd ny driftsbygning og trenger mer dyrka areal i forbindelse med bruksutbyggingen. Det kan tenkes at en i slik dispensasjon kan skille mellom dyp og grunn myr.

Det er også noen tilfeller der dyrkbare myrer ligger like inntil eksisterende driftsbygninger og tun. Her vil den driftsmessige fordelene ved oppdyrking være så stor, at dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr også må kunne vurderes. Kortere avstand mellom dyrka areal og driftssenter gir også lavere utslipp av klimagasser, og bidrar positivt i klimaregnskapet. Det har tidligere vært maksimale avstander mellom driftssenter og tilleggsjord, men dette har blitt fjerna etter politiske vedtak.

Behandling Hovedutvalg næring, miljø og kommunalteknikk- 12.10.2017:

Rådmannens forslag til uttalelse ble enstemmig vedtatt.

Vedtak Hovedutvalg næring, miljø og kommunalteknikk- 12.10.2017:

Generelt:

Nore og Uvdal kommune stiller spørsmålsteget ved den strukturdrivende landbrukspolitikken som har blitt ført de siste årene, spesielt i forhold til at driftsbygninger bør ha tilstrekkelig arealgrunnlag. Det foreslåtte forbudet mot nydyrking av myr passer ikke inn i denne sammenhengen.

Det påpekes også at den samfunnsøkonomiske besparelsen ved et slikt forbud bare er på kr 1 million for hele landet, og at dette er lite i forhold til den ulempen enkelte gårdbrukere får.

Det meste av det dyrkbare arealet, inkludert dyrkbar myr, ligger i klimasoner som uansett ikke egner seg for kornproduksjon. Et forbud mot nydyrking av myr vil derfor i stor grad få negativ betydning for husdyrholdet og matproduksjonen i Norge. Dette momentet bør fremstilles bedre når Stortingsproposisjonen skal utarbeides.

Jordlova:

§ 11 Drift av jordbruksareal, nydyrking og driftsvegar
Ingen merknad.

Nydyrkingsforskrifta:

§ 1 Formål

Det vil være uheldig at § 3 fjerde ledd annet punktum om adkomst til bakenforliggende areal, ikke videreføres etter denne flyttingen. Dette er et viktig moment i vurderingen av søknader om godkjenning av plan for nydyrking, for å hindre at eksisterende ferdselsveier og større stier blir avskåret av innmark. Dersom dette hensynet ikke skal stå i § 3, bør det tas med i § 1.

§ 3 Definisjoner

Kommunene vil be Departementet vurdere om det skal være definisjoner av både dyp og grunn myr, spesielt i forhold til dispensasjonsadgang.

§ 6 Når godkjenning ikke kan gis

Både i Hallingdal og Nore og Uvdal er det mange gårdsbruk som ligger høyt over havet, og som har lite dyrket jord i nærheten av tunet. I tillegg er det mye brattlendte gårdsbruk i disse områdene. Det dyrkbare arealet ligger derfor ikke sjelden på en skogteig et stykke i fra driftssenteret, eller på fjellet der det er flattere. Avlingspotensialet varierer, naturlig nok er det mindre avling høyere opp.

Det bør derfor kunne gis dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr i særskilte tilfeller:

I disse områdene er det ofte arealklasser som går over i hverandre, f.eks. vil det være både skogsområder og eksisterende innmarksbeiter som delvis består av myr. Slike «øyer» eller impedimenter av myr vil kunne føre til at et større nydyrkingsfelt bestående av areal som ellers er kurant å godkjenne, ikke lar seg gjennomføre og dyrke opp fordi det driftsmessig blir for tungvint i forhold til den høye investeringskostnaden. Det bør derfor være mulig å få dispensasjon fra forbudet i § 6 første ledd når det er under 15 % myr, som del av et større nydyrkingsfelt og det er mindre myrarealer som ikke ligger i ytterkant av feltet.

Dagens landbrukspolitik er slik at mange gårdbrukere må føre opp større driftsbygninger enn arealgrunnlaget i utgangspunktet tillater, for å kunne være heltidsbønder og leve av gården. Dette er nå vanlig i Hallingdal og Numedal, og bruksutbygginger følges ofte av

nydyrkingssøknader. Når politisk gitte rammer over mange år har lagt opp til en slik utvikling, må det også være dispensasjonsadgang for å kunne godkjenne nydyrking av myr når gårdbrukeren har bygd ny driftsbygning og trenger mer dyrka areal i forbindelse med bruksutbyggingen. Det kan tenkes at en i slik dispensasjon kan skille mellom dyp og grunn myr.

Det er også noen tilfeller der dyrkbare myrer ligger like inntil eksisterende driftsbygninger og tun. Her vil den driftsmessige fordelene ved oppdyrking være så stor, at dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr også må kunne vurderes. Kortere avstand mellom dyrka areal og driftssenter gir også lavere utslipp av klimagasser, og bidrar positivt i klimaregnskapet. Det har tidligere vært maksimale avstander mellom driftssenter og tilleggsjord, men dette har blitt fjerna etter politiske vedtak.

Vedlegg:

- 1 Høring - Endringer i reglene om nydyrking - Forbud mot nydyrking
- 2 Høringsnotat
- 3 NIBIO-Rapport - Kunnskapsgrunnlag om nydyrking av myr
- 4 Tilleggsutredning knyttet til kostnadseffektivitet og klima
- 5 Vedlegg. Statistikk for nydyrking og dyrkbar jord i Hallingdal og Nore og Uvdal

Fig. 1:
Nydyrking

	Godkjent nydyrka areal (da)						
	Flå	Nes	Gol	Hemsedal	Ål	Hol	Nore og Uvdal
2012	0	29	26	38	160	7	104
2013	0	0	0	22	68	26	0
2014	0	11	109	8	215	54	14
2015	0	49	110	9	110	26	57
2016	0	22	131	20	184	105	46

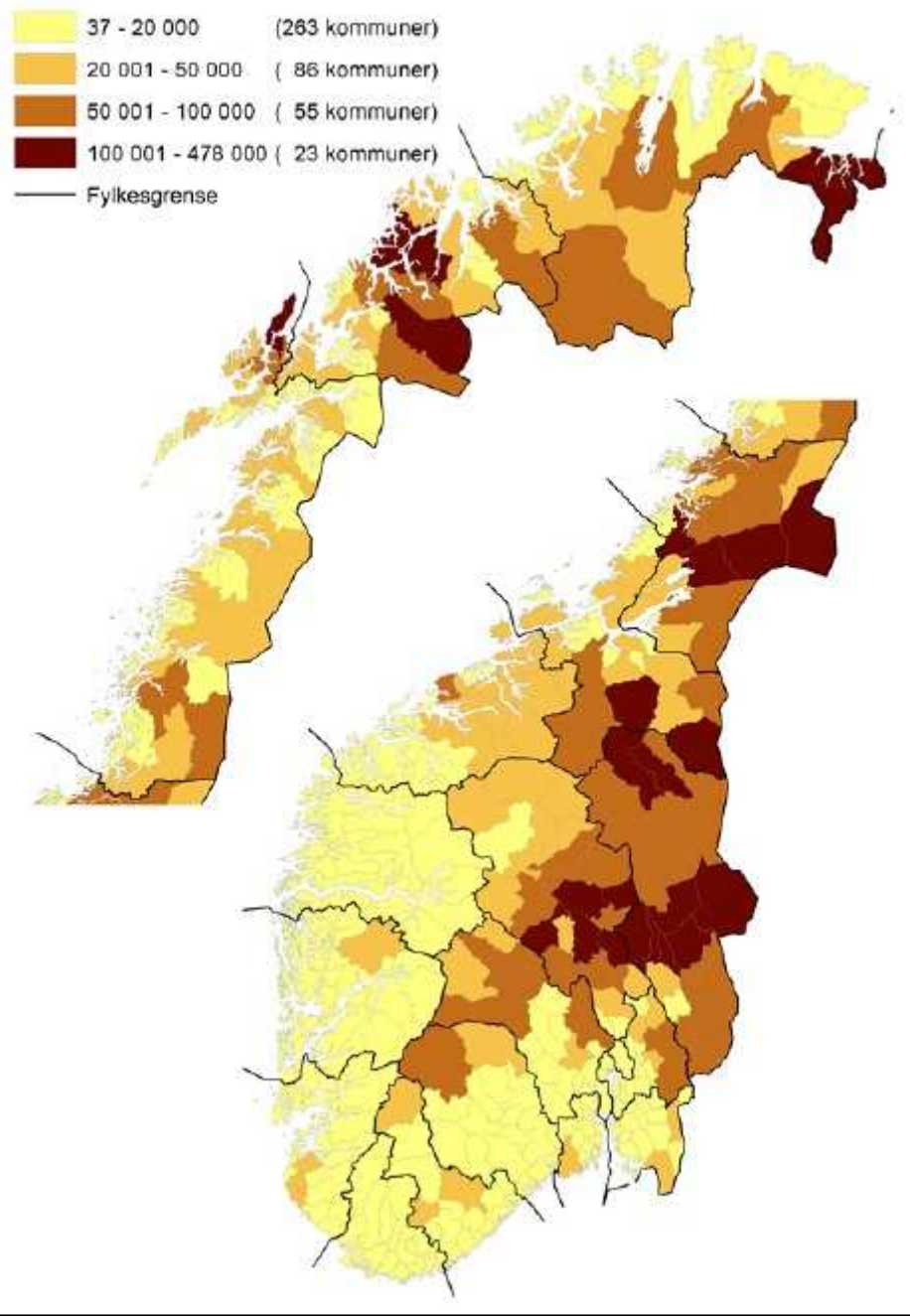
Kilde:
KOSTRA
/SSB

**Fig. 2: Dyrkbar
jord /myrareal**

	Dyrkbar jord (da)						
	Flå	Nes	Gol	Hemsedal	Ål	Hol	Nore og Uvdal
I alt	16 549	59 968	88 281	43 417	88 869	40 092	52 764
Myr	5 941	18 341	31 975	10 902	28 205	9 714	16 163
Andel myr	36 %	31 %	36 %	25 %	32 %	24 %	31 %

Kilde:
Ressursoversikt
2/2014 /NIBIO

Fig. 3 : Dekar dyrkbar jord i hver kommune

Kilde: Ressursoversikt 02/2014 NIBIO